

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – EU:n lähestymistapa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan”

COM(2014) 64 final

(2014/C 424/08)

Esittelijä: **Antonio POLICA**

Euroopan komissio päätti 7. maaliskuuta 2014 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille – EU:n lähestymistapa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan

COM(2014) 64 final.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 22. toukokuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 4.–5. kesäkuuta 2014 pitämässään 499. täysistunnossa (kesäkuun 5. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 167 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK pitää luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan viimeaikaista voimakasta lisääntymistä uutena Euroopan unioniin kohdistuvana taloudellisena, ympäristöä koskevana, sosiaalisena sekä kansanterveyden ja kotoperäisten eläin- ja kasvilajien suojelua koskevana uhkana. Näin ollen ETSK kannattaa parlamentin ja komission aloitetta laatia kattava ja koordinoitu lähestymistapa, jonka avulla kyseisiä rikoksia voidaan torjua entistä tehokkaammin.

1.2 ETSK katsoo, että lähestymistavan lähtökohtana tulee olla olemassa olevien kansainvälisten sopimusten (erityisesti CITES-sopimuksen⁽¹⁾), lakien, asetusten, politiikkojen ja soveltamisvälineiden kunnioittaminen, vahvistaminen ja koordinointi. Konkreettisesti olisi nivottava kaikki asiaan liittyvät alat – luonnonsuojelu, tullivalvonta, oikeusjärjestelmä, järjestäytyneen rikollisuuden torjunta jne. – entistä paremmin yhteen ja tehostettava lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaiden välistä yhteistyötä.

1.3 Komitea on vakuuttunut siitä, että tehostettu koordinointi voi olla vaikuttavaa vain, jos sen tukena on kaikille luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan osallistuville EU- ja jäsenvaltiotason viranomaisille suunnattu asianmukainen ja yhdenmukainen koulutus- ja valvuttamisjärjestelmä.

1.4 ETSK pitää sekä lähtö- että kohdemaiden kansalaisyhteiskunnan roolia luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunnassa perustavan tärkeänä. Erityisen tärkeänä komitea pitää kuluttajien ja yksityisen sektorin aktiivista ja tietoista osallistumista. Se myös kannattaa merkintä- ja jäljitysjärjestelmän käyttöönottoa.

1.5 Komitea pitää välttämättömänä tarjota niille kolmansien maiden asukkaille, jotka työskentelevät kyseisen laittoman kaupan parissa, uusia ja parempia, kestäväällä pohjalla olevia kehittämis- ja työllistymismahdollisuuksia.

1.6 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kauppa kasvaa kasvamistaan, koska tuotto on suuri ja rangaistusten uhka vähäinen. Tämäntyyppinen rikollisuus on järjestäytyneelle kansainväliselle rikollisuudelle tarjoamiltan hyötymahdollisuuksilta verrattavissa ihmiskauppaan, asekauppaan ja huumekauppaan. Sitä pidetään kuitenkin vähemmän tärkeänä huomion kohteena ja sen torjuntaan osoitetaan paljon niukemmin resursseja. Lisäksi rangaistusjärjestelmä on epäyhtenäinen EU:n sisälläkin, mikä rohkaisee järjestäytyntä kansainvälistä rikollisuutta siirtymään maihin, missä seuraamukset ovat lieviä tai missä toimivaltaisten viranomaisten työ on tehottomampaa.

1.7 ETSK toteaaakin, että luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa tulee luokitella rikokseksi, joka kuuluu rahanpesun ja korruption torjuntaan liittyvien toimenpiteiden piiriin. Komitea toivoo, että käyttöön otetaan tosiasiallisesti tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, esimerkiksi enimmäisseuraamuksena vähintään neljä vuotta vankeutta.

⁽¹⁾ Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskeva yleissopimus, *Convention on International Trade of Endangered Species* (1973).

2. Johdanto

2.1 Tausta: luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa koskevat tiedot

2.1.1 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa on ihmiskaupan sekä huumausaineiden ja aseiden laittoman kaupan ohella yksi vakavimmista järjestäytyneen rikollisuuden muodoista ⁽²⁾.

2.1.2 Salametsästys lisääntyi vuonna 2013 niin paljon, että se kumosi viimeksi kuluneiden kolmen vuosikymmenen aikana tapahtuneen uhanalaisten lajien, kuten norsujen, tiikerien ja sarvikuonojen, kannan elpymisen vaikutukset. Tämä uhkaa toden teolla biologisen monimuotoisuuden säilymistä ja kestävästä kehitystä.

2.1.3 Laittoman puunkorjuun osuus on jopa 30 % maailmanlaajuisesta puukaupasta, ja laitton puunkorjuu on yli 50 %:ssa tapauksista syy metsien häviämiseen Keski-Afrikassa, Amazonin alueella ja Kaakkois-Aasiassa. Se vie alkuperäiskansoilta merkittäviä kehitysmahdollisuuksia.

2.1.4 Laittoman kalastuksen osuuden arvioidaan olevan 19 % saaliiden ilmoitetusta arvosta.

2.1.5 Laittoman kaupan laajuus johtuu luonnonvaraisista eläimistä saatavien tuotteiden, kuten norsunluun, sarvikuonon sarvien ja tiikerin luiden, kasvavasta kysynnästä etenkin eräissä Aasian maissa (esim. Kiinassa ja Vietnamissa).

2.1.6 EU on luonnonvaraisista eläimistä ja kasveista peräisin olevien laittomien tuotteiden merkittävimpiä kohdealueita ⁽³⁾ ja Afrikasta, Latinalaisesta Amerikasta ja Aasiasta muualle suuntautuvan laittoman kaupan keskeinen solmukohta.

2.2 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan suorat ja välilliset vaikutukset

2.2.1 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa on yksi tärkeimmistä syistä biologisen monimuotoisuuden vähenemiseen maailmassa: satoja miljoonia harvinaisia eläimiä ja kasveja viedään vuosittain niiden luontaisesta elinympäristöstä myytäväksi laittomilla markkinoilla.

2.2.2 Puukasvien laitton hakkuu on syynä maapallon tärkeimpien metsäalueiden hupenemiseen, biologisen monimuotoisuuden häviämiseen, kasvihuoneilmaston voimistumiseen, kiistoihin maa-alueiden ja luonnonvarojen hallinnasta sekä alkuperäisyhteisöjen taloudellisen voiman heikkenemiseen.

2.2.3 Laitton kalastus köyhdyttää kalakantoja, tuhoaa meren elinympäristöjä, vääristää kilpailua ja heikentää rannikkoyhteisöjä etenkin kehitysmaissa.

2.2.4 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien sukupuuttoon kuoleminen vaaraa lisäävät myös sellaiset tekijät kuin kestävyysperiaatteiden vastainen maaperän käyttö, ilmaston muuttuminen, lääkekasvien liiallinen hyväksikäyttö ja intensiivinen matkailutoiminta, etenkin metsästyks- ja saalistusturismi.

2.2.5 Maailmanlaajuistunut kulutus uhkaa aiheuttaa voimakkaita ympäristöpaineita biologista monimuotoisuutta kohtaan, rappeuttaa ekosysteemejä ja heikentää kotoperäisten lajien selviytymiskykyä ⁽⁴⁾.

2.2.6 Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitton kauppa uhkaa kansanterveyttä sekä kotoperäisiä eläin- ja kasvilajeja. Euroopan unionin jäsenvaltioiden alueella laittomasti kuljetettavilla eläimillä ei ole eläinlääkintäviranomaisten antamia todistuksia, ja ne voivat siis levittää tauteja erityisesti tuotantoeläimiin. Asianmukaisten kasvinterveystarkastusten kiertäminen altistaa kotoperäiset – viljellyt ja luonnonvaraiset – kasvilajit huomattaville uusista taudinaiheuttajista johtuville tartuntariskeille. Lisäksi arvioidaan, että 75 % uusista tartuntataudeista on eläinperäisiä ja että suurin osa niistä on peräisin luonnonvaraisista eläimistä. Tällaisten lajien laitton kauppa lisää H5N1-lintuinfluenssan ja SARS-keuhkokuumeen kaltaisten maailmanlaajuisten epidemioiden riskiä ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ YK:n rikosentorjunnan ja rikosoikeuden toimikunnan hyväksymä ja YK:n talous- ja sosiaalivestoston puoltama päätöslauselma.

⁽³⁾ Tiettyjen harvinaisten lintu-, koralli-, kala- ja kilpikonnalajien laitton kauppa on lisääntynyt viime vuosina myös EU-maissa.

⁽⁴⁾ Esimerkiksi kašmirin kasvava kysyntä on johtanut Aasiassa karjankasvatuksen lisääntymiseen. Tämä vie yhä enemmän tilaa kasveja syövilta luonnonvaraisilta eläimiltä (antiloopit, villihevoset, aasit), jotka muodostavat kotoperäisten suurpetojen (esim. susi, lumileopardi) ravintoketjun perustan. Ks. tutkimus "Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia" julkaisussa *Conservation Biology*.

⁽⁵⁾ Lähde: WWF:n raportti http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_lr_1.pdf

2.3 Säätelykehys

2.3.1 Vuonna 1973 solmitulla Washingtonin yleissopimuksella (CITES-sopimuksella) säännellään uhanalaisten eläinten ja kasvien vientiä, jälleenvientiä, tuontia, kuljetusta alueen läpi tai kautta sekä hallussapitoa missä tahansa tarkoituksessa. Yleissopimuksella pyritään eläin- ja kasvipopulaatioiden säilyttämiseen ja kestäväpohjaiseen hyödyntämiseen maailmanlaajuisesti.

2.3.2 YK:n rikoksentorjunnan ja rikosoikeuden toimikunta määrittelee 26. huhtikuuta 2013 hyväksymässään päätöslauselmassa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan vakavaksi järjestäytyneen rikollisuuden muodoksi, jotta harjoittavat kansainvälisesti järjestäytyneet rikollisryhmät.

2.3.3 Koska on varmaa, että eräät puolisoitilaalliset ryhmät rahoittavat toimintaansa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomalla kaupalla, YK:n pääsihteeri (raportissa S/2013/297) ja turvallisuusneuvosto (pätöslauselmassa 2013/2121) ovat todenneet, että luonnonvaraisten eläinten salametsästys ja luonnonvaraisten kasvien laitton kerääminen sekä niiden laitton kauppa kuuluvat niihin tekijöihin, jotka aiheuttavat epävakautta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja järkyttävät alueen rauhaa ja turvallisuutta. Lisäksi turvallisuusneuvosto hyväksyi tammikuussa 2014 ensimmäistä kertaa sanktioita luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomaan kauppaan Kongon demokraattisessa tasavallassa ja Keski-Afrikan tasavallassa osallistuneita tahoja vastaan.

2.3.4 G8-maiden johtajat sitoutuivat kesäkuussa 2013 toteuttamaan toimenpiteitä suojeltujen tai uhanalaisten lajien laittoman kaupan torjumiseksi sekä poliittisen ja taloudellisen tuen tarjoamiseksi alueelliseen ja kansainväliseen rajavalvontaan, jotta voidaan torjua korruptiota ja järjestäytyneitä kansainvälistä rikollisuutta.

2.3.5 Euroopan parlamentti kehottaa 15. tammikuuta 2014 antamassaan päätöslauselmassa (2013/2747(INI)) komissiota laatimaan EU:n toimintasuunnitelman luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan vähentämiseksi ja määrittelemään aikataulultaan ja tavoitteiltaan selkeän strategian sekä jäsenvaltioiden omilla alueilla että kansainvälisellä tasolla toteutettavia toimia varten.

2.3.6 Helmikuussa 2014 annetussa Lontoon julkilausumassa⁽⁶⁾ asetettiin aiempaa kunnianhimoisempia uusia tavoitteita luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunnalle. Niistä mainittakoon mm. voimassa olevan lainsäädännön muuttaminen niin, että luonnonvaraisten eläinten salametsästys ja laitton kauppa luokitellaan ”vakaviksi rikoksiksi”, uhanalaisten lajien käytöstä luopuminen, rajatylittävän yhteistyön tehostaminen sekä luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaverkoston⁽⁷⁾ koordinointi.

2.3.7 Huhtikuun 2. ja 3. päivänä 2014 pidetyn EU:n ja Afrikan välisen huippukokouksen loppujulkilausumassa todetaan, että osapuolet aikovat toteuttaa yhteisiä toimia järjestäytyneen rikollisuuden – mm. luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan – torjumiseksi.

3. Vastaukset kysymyksiin, joihin komissio pyysi kannanottoja

3.1 *Onko voimassa oleva luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumista koskeva EU:n toimenpide- ja lainsäädäntökehys riittävä?*

3.1.1 ETSK:n mielestä EU:n jäsenvaltioiden voimassa oleva lainsäädäntökehys ei ole vielä riittävä ympäristörikosten tehokkaaksi torjumiseksi. Tämä johtuu mm. säädettyjen rangaistusten lievydestä.

3.2 *Pitäisikö EU:n vahvistaa lähestymistapaansa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan laatimalla asiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma, kuten Euroopan parlamentti vaatii?*

3.2.1 Nykyisessä kansainvälisessä tilanteessa olisi syytä laatia jäsenvaltioita sitovaa lainsäädäntöä, jossa vahvistetaan yhtenäiset kriteerit tehokkaiden tarkastusten ja valvonnan varmistamiseksi. Yhtenä keinona olisi oltava myös koordinointi niiden nimenomaisten säännösten kanssa, jotka koskevat luonnonympäristössä elävien lajien rikosoikeudellista suojelemista.

3.2.2 ETSK kannattaa vastaavan toimintasuunnitelman laatimista kuin on jo laadittu eräiden muiden järjestäytyneen rikollisuuden muotojen torjumiseksi (laitton asekauppa, ihmiskauppa).

⁽⁶⁾ Julkilausuma, jonka 46 maan valtionpäämiehet, ministerit tai muut edustajat allekirjoittivat luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa käsitelleessä konferenssissa (12.–13. helmikuuta 2014).

⁽⁷⁾ Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaverkostot (*wildlife enforcement networks*) ovat hallitustenvälisiä alueellisia aloitteita, joiden tavoitteena on asiaan liittyvien tietojen ja hyvien käytänteiden vaihtaminen: http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php

3.3 Miten EU voisi lujittaa poliittista sitoutumistaan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumiseen kaikilla tasoilla? Millä diplomaattisilla keinoilla voitaisiin parhaiten varmistaa johdonmukaisuus erilaisten kansainvälisten aloitteiden välillä?

3.3.1 ETSK pitää myönteisenä, että on enenevästi sitouduttu diplomaattisiin toimiin, jotka koskevat luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomaa kauppaa (ja käsittävät pääasiallisesti tämän markkinatoiminnan lähtö-, kauttakulku- ja myyntimaat). Tämän ansiosta on hiljattain allekirjoitettu yhteisiä sitoumuksia, joiden tavoitteena on määrätietoisten toimien kiireellinen toteuttaminen uhanalaisista lajeista peräisin olevien tuotteiden kysynnän ja tarjonnan lopettamiseksi⁽⁸⁾. Komitea toivoo, että kansainvälinen yhteisö ryhtyy toimiin, joiden avulla pystytään tekemään loppu laittomista markkinoista ja jotka varmistavat yhteisen ja vakaan sääntelykehyksen soveltamisen ja edesauttavat luonnonvarojen kestävää hallintoa yhdessä paikallisyhteisöjen kanssa.

3.3.2 ETSK kannustaa EU:ta edistämään luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumiseen tähtäävän maailmanlaajuisen strategian laatimista vuoden 2015 jälkeistä aikaa koskevan YK:n toimintaohjelman uudelleenmäärittelyjen tavoitteiden pohjalta.

3.4 Mihin välineisiin EU:n olisi kohdistettava huomio kansainvälisellä tasolla, jotta voidaan parantaa täytäntöönpanon valvontaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunnan alalla ja vahvistaa hyvää hallintotapaa?

3.4.1 Komitea katsoo, että laittomaa kauppaa voidaan valvoa, siihen voidaan puuttua ja sitä voidaan kontrolloida tehokkaimmin tullitarkastuspisteissä niin, että kansalliset viranomaiset toimivat koordinoitusti ja säännöt, toimintatavat ja päämäärät ovat yhteiset. EU:n kannattaisi edistää toimia, joiden tarkoituksena on helpottaa jäsenvaltioiden vastuuviranomaisten välistä synergiayhteistyötä ja yhteistä tiedonhankintaa, jotta toiminta ja menettelytavat olisivat yhdenmukaisia. Tässä yhteydessä tulee myös tukea uusia kumppanimaita (esim. tarjota niiden käyttöön tilapäisesti tukihenkilöitä).

3.4.2 Laittoman kaupan uuden rintaman muodostaa kuitenkin verkossa tapahtuva kauppa, jota on hankala seuloa, sillä vaarana on laillisen kaupankäynnin häiriytyminen. ETSK pitää yhtenä kiinnostavana hyvänä käytänteenä Italian metsänvartioiden (*Corpo Forestale dello Stato*) ja kahden suuren internetissä toimivan ilmoitusportaalin (*eBay Annunci* ja *Subito.it*) allekirjoittamaa yhteisymmärryspöytäkirjaa, jonka mukaan kuluttajille tulee tarjota aiempaa enemmän tietoa ja epäilyttävinä pidettävät ilmoitukset voidaan poistaa tarpeen tullen ripeästi. Pöytäkirjan mukaan ilmoituksia voidaan myös valvoa "suodattimilla", joiden avulla seulotaan julkaistaviksi vain sellaiset ilmoitukset, joissa myytävän tuotteen alkuperä on varmasti jäljitettävissä.

3.4.3 Kansainvälisissä toimissa on otettava huomioon vaatimus kolmansien maiden kanssa solmittuihin vapaakauppasopimuksiin liittyvien monenvälisten ympäristösopimusten ja metsä- ja kalastusalojen kauppaan koskevien sopimusten noudattamisesta. On perustavan tärkeää pyrkiä saavuttamaan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kansainvälistä kauppaa koskevan CITES-sopimuksen tavoitteet. Sopimuksen allekirjoittajaosapuolet ovat sitoutuneet toteuttamaan konkreettisia toimia tiettyjen uhanalaisten lajien salakuljetuksen ja laittoman kaupan torjumiseksi.

3.4.4 Luonnonvaraisiin eläimiin ja kasveihin kohdistuvien rikosten torjuntaa käsittelevän kansainvälisen konsortion (ICCWC)⁽⁹⁾ osallistujakunta, johon kuuluvat mm. CITES, Interpol, Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimisto UNODC, Maailman tullijärjestö ja Maailmanpankki, on arvovaltainen, mikä voi taata sääntöjen täytäntöönpanoon tarvittavien valmiuksien ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kaupan valvontaa koskevien sopimusten määräysten noudattamisen parantamiseen tähtäävien toimien vaikuttavuuden. Komitea katsoo, että konsortion tulee hyödyntää Euroopan parhaita asiantuntijoita tiedotustoiminnassa, kansallisten vastuuviranomaisten tukemisessa ja – mikä on tärkeää – valvontahenkilöstön ja -virkamiesten käytännön koulutuksessa.

3.4.5 Yksi luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan kitkemisen oleellinen edellytys on oikeusvaltion rakentaminen ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen niissä maissa, joista kyseiset eläimet ja kasvit ovat peräisin. ETSK toivookin EU:lta suoraa osallistumista ja myös taloudellista panosta syyttäjä- ja tuomioistuinlaitoksen luomiseksi sekä tähän liittyen paikallisviranomaisten valveuttamiseksi.

⁽⁸⁾ Lontoon julkilausuma, 14. helmikuuta 2014.

⁽⁹⁾ International Consortium on Combating Wildlife Crime.

3.5 *Mitkä välineet soveltuvat parhaiten EU:n toimiksi, joilla voidaan puuttua laittomien luonnonvaraisista eläimistä ja kasveista peräisin olevien tuotteiden kysyntään eri puolilla maailmaa ja EU:ssa? Mikä rooli kansalaisyhteiskunnalla ja yksityissektorilla voisi olla tässä yhteydessä?*

3.5.1 Jotta luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjunta onnistuisi, tarvitaan toimia sekä tarjonnan vähentämiseksi – varoittavia seuraamuksia ja petosten torjuntaa koskevien strategioiden avulla – että kysynnän supistamiseksi. ETSK:n mielestä yksityissektorin ja kuluttajien aktiivisella ja tietoisella osallistumisella on tässä perustava rooli.

3.5.2 ETSK on samaa mieltä Lontoon julkilausumassa mainitusta tarpeesta toteuttaa erityistoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että yksityinen sektori toimii vastuullisesti. Komitea toivoo, että käyttöön otettaisiin merkintä- ja jäljitysjärjestelmä, jolla varmistettaisiin luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kaupan laillisuus ja (talouden, ympäristön ja paikallisyhteisöjen kannalta) kestävä toteuttaminen. Tässä voidaan ottaa mallia kaviaarin ja trooppisten puulajien kaupassa jo sovellettavista nykyisistä järjestelmistä ⁽¹⁰⁾.

3.5.3 ETSK pitää samoin tarpeellisena informoida kansalaisyhteiskuntaa ja kuluttajia ja saada nämä ymmärtämään, että laitton kauppa aiheuttaa erittäin vakavia ympäristövahinkoja ja vaikuttaa tuleviin sukupolviin. ETSK ilmaisee jälleen olevansa halukas edistämään aloitteita, joita EU mahdollisesti aikoo toteuttaa instituutioiden (koulut, museot jne.) puitteissa tai verkostojen konferenssien, mainoskampanjoiden, dokumenttien jne. avulla unionissa tai sen ulkopuolella. Komitea voi hyödyntää tässä EU:n ja Afrikan talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden verkostoa, jonka se on muodostanut.

3.6 *Miten EU voi parhaiten tuottaa lisäarvoa, jotta voidaan puuttua vaikutuksiin, joita luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomasta kaupasta aiheutuu rauhalle ja turvallisuudelle?*

3.6.1 ETSK katsoo, että tässä yhteydessä on kiinnitettävä erityishuomiota niiden lajien yksilöihin, jotka suuren arvonsa vuoksi keräävät järjestäytyneen rikollisuuden huomiota, mikä uhkaa sisäistä turvallisuutta tai jopa maailmanrauhaa. Näin ollen on huolehdittava asianmukaisten toimien toteuttamisesta EU:n ja maailman tasolla tekemällä yhteistyötä Europolin, Interpolin sekä muiden organisaatioiden ja foorumien kanssa sekä tästä ongelmasta eniten kärsivien maiden kanssa.

3.6.2 ETSK ei aliarvioi sitä, että hiljattain koetut maailmanlaajuiset epidemiat, mm. H5N1-lintuinfluenssa ja SARS-keuhkokuume, olivat välillisesti seurausta luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomasta kaupasta. Edellä mainittujen merkintä- ja jäljitysjärjestelmien avulla, sikäli kuin ne yhdistetään asianmukaiseen eläinlääkinnälliseen valvontaan ja kasvinterveystarkastuksiin, voidaankin vähentää laittoman kaupan esiintymistä ja laajuutta maailmassa.

3.7 *Miten EU:n yhteistyövälineillä voitaisiin paremmin auttaa kehitysmaita lujittamaan valmiuksiaan luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelemiseksi ja niillä käytävän laittoman kaupan torjumiseksi?*

3.7.1 Laajoilla, kolmansien maiden kanssa solmittuihin kauppasopimuksiin tai -kumppanuuksiin liittyvillä kansainvälisillä yhteistyöaloitteilla voi olla ratkaiseva merkitys tällaisen laittoman kaupan kitkemisessä.

3.7.2 Valtioista riippumattomilla organisaatioilla voi olla perustava rooli tiedotuskampanjoissa ja tarjonnan supistamiseen tähtäävien politiikkojen tukemisessa. Ne voivat toimia yhdyslinkkinä viranomaisten ja asianomaisten ihmisten välillä.

3.7.3 Komitea toteaa, että niille kolmansien maiden asukkaalle, jotka työskentelevät luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan parissa, on tarjottava uusia ja parempia, kestäväällä pohjalla olevia kehitymis- ja työllistymismahdollisuuksia. Ne voivat liittyä mm. toiminnan muuttamiseen niin, että siirrytään laittomuuksista lailliseen toimintaan, esim. vastuulliseen matkailuun ⁽¹¹⁾.

3.8 *Miten luonnonvaraisiin eläimiin ja kasveihin kohdistuvia rikoksia koskevien tietojen laatua voitaisiin parantaa EU:ssa sen varmistamiseksi, että poliittinen päätöksenteko on oikein kohdennettu?*

3.8.1 ETSK katsoo, että rikollista toimintaa koskevien tietojen kokoaminen, yhdistäminen ja analysointi (tietopankissa) kansainvälisten turvallisuusorganisaatioiden (Europol, Interpol, UNODC) toimesta voi auttaa ymmärtämään nykyistä paremmin, miten järjestäytynyt rikollisuus toimii, ja ehkäisemään sitä.

⁽¹⁰⁾ CITES-sopimuksen puitteissa on olemassa kaviaariin sovellettava yleinen merkintäjärjestelmä. Kaviaarin maahantuonti edellyttää, että siihen on saatu toimivaltaisten viranomaisten lupa. Metsäalan kauppaa koskevilla unionin säännöillä edistetään tavoitetta ehkäistä trooppisten puulajien laitonta kauppaa tukemalla kansallisten jäljitysjärjestelmien toteuttamista. Näin pyritään vahvistamaan hyvää hallintotapaa kumppanimaissa. EU:ssa on ollut maaliskuusta 2013 lähtien kiellettyä tuoda mistä tahansa maailman maasta puutavaraa ja puutuotteita, jotka ovat peräisin laittomista hakkuista. Jäsenvaltioiden kansallisten viranomaisten velvollisuutena on tehdä tarkastuksia ja tarvittaessa langettaa seuraamuksia tahoille, jotka pitävät kaupan kiistanalaisesta lähteestä peräisin olevaa puutavaraa.

⁽¹¹⁾ Vastuullisessa matkailussa on kyse lähestymistavasta, jossa kiinnitetään huomiota sekä kohdealueen luonnonympäristön suojeluun että matkailijoita vastaanottavien ihmisten toimeentuloon ottaen huomioon, että näille on taattava tulojen saanti. Valistuneen matkailun tai ekomatkailun toivotaan auttavan monia maita pois köyhyydestä, antavan lukuisille perheille elinkeinon ja edistävän luonnon ja eläinten suojelua.

3.8.2 TRAFFIC-verkostolla⁽¹²⁾ voi olla tässä tärkeä rooli, sillä se voi kiinnittää kansainvälisen yhteisön huomion asiaan ja auttaa laittomasta kaupasta kootun datan ja tietojen jakamisessa asianomaisille viranomaisille ja sidosryhmille.

3.9 Miten voitaisiin vahvistaa ympäristö-, poliisi-, tulli- ja syyttäviviranomaisten toteuttamaa täytäntöönpanon valvontaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjumisen alalla jäsenvaltioissa ja lujittaa yhteistyötä näiden viranomaisten välillä? Miten voitaisiin lisätä oikeusviranomaisten asiantuntemusta tästä alasta?

3.9.1 Kun otetaan huomioon, että ympäristörikokset ovat vahvasti sidoksissa korruptioon ja laittomiin rahavirtoihin, komitea pitää tarpeellisena luokitella myös luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan rikokseksi, joka kuuluu rahanpesun ja korruption torjuntaan liittyvien toimenpiteiden piiriin. Näin ollen komitea kannattaa sellaisten suuntaviivojen soveltamista, joissa kuvaillaan tähän tarkoitukseen käytettävissä olevien, unionin sisäisten ja kansainvälisten maksusuoritusten tehokkaampaan jäljitettävyyteen tähtäävien rahoitusvälineiden (esim. *due diligence*) käyttöä.

3.9.2 ETSK toivoo tosiasiallisesti tehokkaiden, oikeasuhteisten ja varoittavien seuraamusten käyttöönottoa etenkin kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ohjaileman laajamittaisen laittoman kaupan torjumiseksi. Tämä edellyttää, että EU:n antamilla säännöksillä varmistetaan, että jäsenvaltiot lukevat myös luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan ”vakavaksi rikokseksi”, josta määrätään enimmäisseuraamuksena vähintään neljä vuotta vankeutta.

3.9.3 ETSK:n mielestä on perustavan tärkeää saada kaikki luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittoman kaupan torjuntaan osallistuvat viranomaistahot kiinnittämään asiaan aiempaa enemmän huomiota ja järjestää sekä valvontavirkailijoille että toimivaltaisille tuomioistuimille asianmukaista koulutusta. Tällaisen toiminnan tulee sisältyä EU:n kansallisten viranomaisten välisiin uusiin koordinoitiprosesseihin ja kattaa mahdollisuuksien mukaan myös unionin ulkopuolisten maiden viranomaiset.

3.10 Miten nykyisillä välineillä järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi EU:ssa ja jäsenvaltioissa voitaisiin paremmin puuttua luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomaan kauppaan? Mitä muita toimenpiteitä olisi harkittava, esimerkiksi seuraamusten osalta? Mitä toimia Europol ja Eurojust voisivat toteuttaa tämän suhteen?

Kyseiset rikokset tulee ottaa Europolin toteuttamien torjuntatoimien yhdeksi painopistealaksi, ja jäsenvaltioiden poliisilaitosten toimintastrategioita tulee koordinoida, kuten Euroopan komissio toteaa. Näin voidaan tehostaa syytteiden nostamista rikoksista, jotka liittyvät suojeltujen eläin- ja kasvilajien pyydystämiseen, kiinniottoon, hallussa pitämiseen, laittomaan kauppaan ja kaupan pitämiseen sekä kyseisten eläinten ja kasvien osien ja niistä tehtyjen tuotteiden kaupan pitämiseen ja laittomaan kauppaan.

Bryssel 5. kesäkuuta 2014.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ <http://www.traffic.org/>